

Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se
kristin.skeppsby@regeringskansliet.se

Er ref KN2025/00288

Vår ref 202502

Remiss av SOU 2024:98 - En ny samordnad miljöbedömnings- och tillståndsprövningsprocess

Drivkraft Sverige är branschorganisationen för bränsle-, drivmedels- och laddbolagen. Våra medlemsföretag och partners omfattar cirka 3000 energistationer för lätt och tung trafik, 21 depåorter och 4 raffinaderier. Branschen befinner sig mitt i omställningen från fossilt till fossilfritt där biodrivmedel och elektrifiering är hörnstenar för att bli klimatneutrala 2045.

Drivkraft Sverige har fått förslag på remiss och har följande att anföra:

- Övergripande är det välkommet att resurser läggs på en effektiv och samordnad tillståndsprövningsprocess och att samordning sker med EU-regler.
- Införande av granskningsplikt i stället för anmälningsplikt för mindre ändringar av befintlig verksamhet kan inverka mycket negativt på många befintliga A- och B-verksamheter. Detta påverkar bland annat raffinaderier samt viss depåverksamhet. Drivkraft Sverige anser därför att en bestämmelse som stödjer att mindre ändringar med "viss mindre negativ påverkan" och/eller "betydelse ur störningssynpunkt" behöver införas om regeringen väljer att gå vidare med förslagen i betänkandet.
- Utredningen föreslår att regeringen ska få meddela föreskrifter om registreringsplikt för vissa verksamheter och åtgärder. Avsikten är att registreringsplikt ska ersätta anmälningsplikt när generella föreskrifter med krav på verksamheterna och åtgärderna redan finns. Drivkraft Sverige håller med om att detta kan innebära en lättnad för många drivmedelsstationer, förutsatt att sådana föreskrifter meddelas.
- Att idag anmälningspliktiga mindre depåer samt ändringar av dessa i stället ska bli granskningspliktiga kan inverka negativt på berörda depåer.

Drivkraft Sveriges synpunkter

Betänkandet är omfattande och innehåller ett stort antal författningsförslag. Drivkraft Sverige kommenterar i delar mer övergripande och djupdyker i några av de frågor som hitintills identifierats som potentiellt viktiga för förutsättningarna för våra medlemmars verksamheter.

Övergripande är det välkommet att resurser läggs på en effektiv och samordnad tillståndsprocess och att samordning sker med EU-regler. Större likhet i processerna mellan länderna förenklar och minskar risken för begreppsförvirring för företag verka i flera länder. I den mån reglerna faktiskt också förenklas kan det ha positiva effekter på svensk konkurrenskraft. Drivkraft Sverige ser vidare positivt på begreppsförtydligandena kring miljöfarlig verksamhet och bästa tillgängliga teknik.

Drivkraft Sverige ställer sig delvis frågande till vad som egentligen stärker påståendet att en ny prövningsmyndighet kommer leda till effektivare processer. En ny samordnande myndighet är sannolikt bra för att undvika snedvridning pga olika tillämpning mellan regionala tillsynsmyndigheter nationellt men det är inte givet att en ny central prövningsmyndighet generellt leder till snabbare, effektivare och mer enhetliga tillståndsprocesser. Detta beror på vilka resurser myndigheten tilldelas och möjligheten för myndigheten att bibehålla goda detaljkunskaper om specifika verksamheter. Resonemanget utvecklas vidare nedan.

För verksamheter som går från tillståndsplikt till granskningsplikt kan förslagen i många fall leda till förenklade processer. Detta är positivt och lyfts i betänkandet. I betänkandet behandlas också att förslagen innebär att vissa nuvarande anmälningsspliktiga C-verksamheter blir granskningspliktiga och måste ansöka om igångsättningsbesked från den nya prövningsmyndigheten. Detta innebär en längre handläggningstid och ökade krav på underlag för dessa verksamheter.

Förslag om granskningsplikt kan ge stora negativa konsekvenser för svenska raffinaderier och B-depåer

Såsom vi förstår förslagen i betänkandet kommer många förändringar av A- eller B-verksamheter som i nuläget är anmälningsspliktiga till ansvarig tillsynsmyndighet i stället komma att omfattas av granskningsplikt. Detta innebär att ansvaret flyttar från den lokala tillsynsmyndigheten till den nya prövningsmyndigheten. En följd av detta är att ansvaret flyttar från en handläggare med god lokal kännedom om verksamhetens omfattning och art till en mer centralt placerad handläggare. Förändringen innebär även att den maximala handläggningstiden ökar. Från sex veckor i ett förfarande med anläggningsplikt till tre månader med det nya förfarandet för granskningsplikt.

För stora verksamheter sker ofta kontinuerlig kontakt och avstämning med tillsynsmyndigheten för att säkerställa att verksamhetens olika processer och förfaranden, som ofta kontinuerligt uppdateras och förbättras, är i enlighet med tillstånd och accepterade av tillsynsmyndigheten. Mindre ändringar av en verksamhet kan behöva göras av flera anledningar. Till exempel om förfarandet för en process i den tekniska beskrivningen ändrats och således inte helt utförs i enlighet med beskrivningen i det allmänna tillståndsvillkoret. Det finns också många fall där alla processteg inte beskrivits i ansökan men är välkända hos tillsynsmyndigheten. Mindre ändringar motsvarar oftast inte heller de förfaranden som beskrivs som C-verksamheter i miljöprövningsförfarandet och anmälningsförfarandet för ändringar av tillståndspliktiga verksamheter används därför frekvent. Dagens hantering bedöms av Drivkraft Sverige medlemmar vara effektiv och välfungerade.

Många av de ändringsanmälningar som görs är brådskande och granskas och beslutas med fördel av den myndighet som har bäst insyn i verksamheten, dvs tillsynsmyndigheten. Ett förlängt och mer komplext förfarande för ändringar som idag är möjliga att anmäla skulle kunna innebära mycket negativa konsekvenser där processförbättringar försenas och i värsta fall periodvis äventyrar produktionsmöjligheten i väntan på att den centrala prövningsmyndigheten tillser ändringen.

Något skäl till att reglerna för mindre ändringar av A- och B-verksamhet ska bli strängare och följden bli ett krångligare och längre handläggningsförfarande hittar vi inte i betänkandet. Vi hittar heller ingen analys av konsekvenserna av detta för befintliga verksamhetsutövare.

Eftersom förslagen i betänkandet ska syfta till att skapa en mer effektiv, förutsebar och rättssäker miljöprövningsprocess anser Drivkraft Sverige att förslagen i betänkandet behöver kompletteras med en bestämmelse som stödjer att mindre ändringar med viss "mindre negativ påverkan"/"betydelse ur störningssynpunkt" kan fortsätta tas genom anmälan till tillsynsmyndigheten. Alternativt att dagens system, att ändringar som inte är tillståndspliktiga kan anmälas till tillsynsmyndigheten, i sin helhet behålls.

Anmälningsplikt med nuvarande bestämmelser

Idag gäller enligt miljöprövningsförfarandet att tillstånd krävs om ändring av verksamhet bedöms medföra en betydande miljöpåverkan (1 kap. 4 §) och att anmälningsplikt gäller om 1 kap. 4 § inte är tillämplig men ändringen har betydelse ur störningssynpunkt (1 kap. 11 §).

1 kap. 4 §

För ändring av en tillståndspliktig verksamhet krävs det också tillstånd, om

1. ändringen i sig innebär en sådan verksamhet eller åtgärd som är tillståndspliktig enligt 2–32 kap., eller
2. ändringen i sig, eller tillsammans med tidigare ändringar, kan antas medföra en betydande miljöpåverkan med hänsyn till de omständigheter som anges i 10–13 §§ miljöbedömningsförordningen (2017:966).

1 kap. 11 §

1. Anmälningssplikt gäller även för ändring av en verksamhet
2. som omfattas av tillståndsplikt och beskrivs i 2–32 kap eller som omfattas av ett tillstånd utan att vara tillståndspliktig, om ändringen inte är tillståndspliktig enligt 4 §,
3. om ändringen undantas från tillståndsplikt enligt 5 §, eller
4. som avses i 10 §.

Anmälningssplikt enligt första stycket 1 och 3 gäller endast om ändringen har betydelse ur störningssynpunkt.

Anmälnings- och granskningsplikt utifrån förslag i betänkandet

Vår tolkning av lagändringarna är att flera av de mindre ändringar (som i sig skulle kunna anses ha en mindre ”negativ påverkan på människors hälsa eller miljön” eller jämfört med i dag ”ha betydelse ur störningssynpunkt”) och som hittills varit anmälningsspliktiga med det nya förslaget kommer att vara granskningspliktiga.

Av förslaget ska anmälningssplikten läggas in i förordningen om miljöpåverkande verksamhet samt följande gälla enligt 5§:

Om det i fråga om en verksamhet eller åtgärd anges att anmälningssplikt gäller, får verksamheten inte bedrivas eller åtgärden inte vidtas utan att vara anmäld till tillsynsmyndigheten.

Anmälningssplikt gäller för

1. sådana verksamheter och åtgärder som avses i bilaga 1, och
2. ändringar av sådana verksamheter och åtgärder som avses i bilaga 1 om ändringen kan antas påverka människors hälsa eller miljön negativt.

Trots andra stycket krävs inte en anmälan om verksamheten, åtgärden eller ändringen av verksamheten eller åtgärden omfattas av tillstånds- eller granskningsplikt enligt 2 kap. miljöprövningsförordningen.

Kommentar: Ändringar av tillstånds- och granskningspliktiga verksamheter omfattas inte av den nya bestämmelsen. Enbart ändringar som passar in på åtgärder som beskrivs i bilaga 1 (nuvarande C-verksamheter enligt miljöprövningsförordningen) kommer således kunna anmälas.

Enligt förslagets 2 kap 2 § miljöprövningsförordningen ska vidare gälla:

Om det i fråga om en verksamhet eller åtgärd anges att granskningsplikt gäller, får verksamheten inte påbörjas och åtgärden inte vidtas utan ett sådant igångsättningsbesked som avses i 20 kap. miljöbalken

Granskningsplikt gäller för:

- 1) sådana verksamheter och åtgärder som avses i bilaga 3 och som inte är tillståndspliktiga, och*
- 2) ändringar av sådana verksamheter och åtgärder som*
 - a) avses i bilaga 1–3 och som inte är tillståndspliktiga,*

Trots andra stycket 2 gäller granskningsplikt endast om ändringen

- a) påverkar miljötillståndets eller igångsättningsbeskedets omfattning eller tidigare meddelade villkor, eller*
- b) i sig eller tillsammans med tidigare ändringar kan antas påverka människors hälsa eller miljön negativt.*

Depåer

För B-depåerna kan en övergång till en central prövningsmyndighet leda till större förutsägbarhet då en myndighet gör prövningen oavsett lokaliseringsort.

Förslaget kommer dock innebära negativa förändringar för mindre depåer som idag klassas som C-verksamheter, då dessa föreslås bli granskningspliktiga. Förändringen innebär en längre handläggningstid och ökade krav på underlag. Även ändringar som med dagens regelverk är anmälningsspliktiga kommer att omfattas av granskningsplikt. På samma sätt som för raffinaderier och B-depåer kan följden bli förlängda handläggningstider som kan försena eller förhindra verksamhetsförbättringar.

Drivmedelsstationer

För drivmedelsstationer kan förslagen också innebära förändringar. Utredningen föreslår att regeringen ska få meddela föreskrifter om registreringsplikt för vissa verksamheter och åtgärder. Avsikten är att registreringsplikt ska ersätta anmälningssplikt när generella föreskrifter med krav på verksamheterna och åtgärderna redan finns. Registreringsplikten innebär att den som avser att bedriva verksamheten eller vidta åtgärden informerar tillsynsmyndigheten om att verksamheten påbörjas. Någon förprovning av verksamheten eller åtgärden behövs då inte. Förändringen nämns som en regelförenkling för landets drivmedelsstationer.

Drivkraft Sverige håller med om att detta kan innebära en lättnad för enklare förfarande vid öppnande och förändring av många drivmedelsstationer, förutsatt regeringen väljer att meddela sådana föreskrifter. Drivkraft Sverige tillstyrker därför detta förslag men konstaterar samtidigt att det kräver att nya föreskrifter utarbetas för att det ska innebära någon förändring gentemot idag för drivmedelsstationerna.

Drivkraft Sverige deltar gärna i det fortsatta arbetet med att förbättra och utveckla miljötillståndprocessen.

Jessica Alenius
VD

Viktor Gunnarsson
Ansvarig konkurrenskraftsfrågor

Stockholm den 13 juni 2025